

Protocol dalla radunonza generala dils 16-03-2019, las 20:00, uustria Bogn Sedrun

Tractandas:

1. Beinvegni
 2. Elecziun d'in dumbravuschs
 3. Protocol dalla davosa radunonza generala dils 17 da mars 2018
 4. Rapport annual dil president
 5. Rendaquen per igl onn 2018
 - a) presentaziun dil quen entras il cassier
 - b) rapport dils revisurs
 - c) approbaziun dil quen
 6. Preventiv 2019
 7. Projects 2019
 - a) sanaziun conduct Via Strem
 - b) sanaziun reservuar Selva
 8. Informaziuns
 - a) projects egl avegnir
 - b) plan da finanzas
 - c) dumbraders d'aua
 9. Elecziuns: president / actuar / cassier / revisur
 10. Varia
-

1. Beinvegni

Las 20:00 arva il president la radunonza generala e beneventescha 41 persuna. Quei diem-ber da commember/bras rumpa il record dils davos 10 onns! L'invitaziun ei succedida ella Tuatschina dils 01-03-2019. Schau perstgisar han Pius Cavegn, Camischolas, e Guido Friberg. Sin damonda dil president sch'ei dat damondas ni amplificaziuns tier la gliesta da tractandas pren Vendelin Giossi il plaid. El vul exnum dar la pusseivladad da far discussiun pertuccont las taxas annualas vertentas sco era sur dils dumbraders d'aua. Vinavon pretenda el da schar votar giu questa sera sur da la necessitad dils dumbraders. President Gudio refusescha quella proposta. Sut tractanda 8c vegn informau sur da quella fatschenta e dau la pusseivladad da far damondas. Igl ei buca pusseivel da schar votar giu sur dad ina caussa sur la tala igl ei gnanc vegniu informau! Il sistem da taxas ei fixaus ella lescha da vischnaunca per las contribuziuns d'avertura e las taxas da diever. La corporaziun ha buca las cumpetenzas da decider sur d'ina lescha da vischnaunca! Il cassier Dumeni Cavegn menziunescha che las taxas annualas e da diever ein oz giu sin il minimum, in sbassament ei sin fundament dil reglament vertent buca pusseivel. Tumaisch Valier sustegn la proposta da Vendelin Giossi e pretenda vinavon aunc inaga da publicar egl avegnir il quen annual p.ex. silla pagina d'internet dalla corporaziun. President Guido menziunescha che l'Aua Cristalla ei buca obligada da publicar il quen ch'ei aunc buca vegnius approbaus. Tgi che vul investa ellas cefras sa sedrizzar sco tochen da cheu tier la suprastonza dalla corporaziun, lezza informescha allura detagliadamein.

2. Elecziun d'in dumbravuschs

Sco dumbravuschs vegn Nazi Monn proponius ed elegius.

3. Protocol dalla davosa radunonza generala dils 17 da mars 2018

Il protocol ei staus publicaus ella Tuatschina e sin la pagina d'internet dall'Aua Cristalla e vegn buca prelegius. Il protocol dalla radunonza generala 2018 vegn approbaus unanimamein.

4. Rapport annual dil president

Igl onn passau ei stau puspei in cun grondas investiziuns e cumbinau cun bia lavur. Nus havein remplazzau la lingia da conduct plauns Sedrun, sur la punt dil Rein tochen si Surrein. La raschun ei stada ch'il reservuar da Surrein stueva vegnir sanaus ed ina sanaziun fuss vegnida bia pli cara. Il reservuar da Surrein ei ussa ord funcziun e l'aua vegn spisgentada directamein ord il conduct da Sedrun. Vinavon havein ussa era la pusseivladad da menar il surscul d'aua dils treis reservuars el lac da divertiment a Claus. Quei ei ina part d'in project ch'ei gia vegnius approbaus alla radunonza generala igl onn 2016. Plinavon havein stuiu baghegiar in implont da filtraziun d'arsen ed uran per las fracziuns da Selva e Tschamut. Quei ei succediu entras ina firma tudestga demai che en Svizra dat ei buca semegliontas firmas cun l'experiencescha da filtraziun per aschi pintgas dimensiuns. Medemamein fa era quella firma las revisiuns ordinarias cun dismetter ils filters contanimai. Las emprovas dil dezember han mussau ora aua da buna qualitat cun bunamein negina contanimaziun pli.

Per tut ils projects havein nus investau rodund frs. 741'000.00. In grond engraziament allas firmas involucadas. Vinavon lessel buca tralasar da menziunar ils possessurs che han dau il dretg da passar lur terren. Plinavon havein giu a Dieni ella via cantunala ina rutadira dil conduct principal.

Manteniment dall'infrastructura: La responsablidad crescha onn per onn. Las pescripziuns e normas vegnan pli strentgas e pretendan adina puspei remeduras ni era grondas investiziuns. Il manteniment basegna era ina certa professionalitad, e cheu ei la corporaziun cun Sep Aluis Monn e siu substitut Urs Berther en buns mauns. Els garanteschon per in bien manteniment naven da Tschamut-Selva entochen ella Val Bugnei, cumpriu Surrein. Cheutras meretan els in grond engraziament.

Producziun d'energia Val Mila: Cheu havein puspei retschert ina summa da rodund frs. 80'000.00 dall'energia alpina, quei che corrispunda cun ils davos onns.

Lubientschas: Nus havein saviu dar lubientschas da colligiaziun ed incassau autras taxas ella summa da rodund frs. 209'000.00. Cun tut ils projects ch'ei sin rucca en vischnaunca ils proxims onns astgein nus quintar vinavon cun bunas entradas da taxas.

Sedutas: Buca meins che 6 sedutas da suprastonza ha ei duvrau per liquidar las usitadas fatschentas. Vitier in tschuat sesidas da preparaziuns da projects ed investiziuns cun planisaders.

Ussa lessel tuttina dar in segn tgei che noss'aua vala e munta: Aua ei in custeivel scazzi. Da nua vegn l'aua atgnamein? A nus cheu ellas muntognas secapescha quei bunamein da sessez da haver aua en abundanza e dad aulta qualitat. Denton quei comfort drova ina distribuiziun e controllas per segirar qualitat ed avunda aua naven dalla fontauna entochen alla spina. Ei drova tschaffadas, stivas da ruaus, lingias da conduct, reservuars ed auters stabiliments. Ultra da quei aunc tener en perscripziuns e normas strentgas.

La Svizra ha quei cletg e vala sco casti d'aua ell'Europa. 80% ei sutterran. Da quei ei la mesadad ord fontaunas e l'autra mesadad ord tiara da profundaziun. 20% ei ord lags e flums.

Mintga svizzer drova 162 liters aua entragliauter per di. Sch'ins quenta vitier la producziun da nies consum ei quei circa 4'200 liters per persuna e di. Quei ei in luxus en nossa bein puppergnada societad che nus vegnin forsa egl avegnir ed a liunga vesta buca adina saver prestar. 2 milliardas carstgauns sin quest mund han oz buca access tier aua schubra. Aschia eis ei indispensabel gia dad ussa ira entuorn economicamein cun l'aua e da salvar quei custeivel element. Il meglier ei gie da buca sfarlar ed era buca tschuffergnar l'aua. Cun per exempel lavar ils dents ni ils mauns mo cun aua freida! Aua caulda drova 150 gadas dapli energia! Cun puorla da lavar e savuns, mo duvra il fetg necessari ed ira spargnus entuorn. Medicaments e chemia ein buca da dismetter da tualetta giu. Cun quells patratgs siarel giu miu rapport dilg onn passau.

Simeon Cavegn damonda sche la vischnaunca paga enzatgei vid ils cuosts da menar l'aua el lag da Claus Surrein. President Guido affirmescha e menziunescha che la corporaziun ha survegniu frs. 30'000.00 dalla vischnaunca. Quella cefra figurescha el quen annual.

5. Rendaquen per igl onn 2018

a) presentaziun dil quen entras il cassier

Il cassier sa presentar in quen ulivau. Cheu las cefras impurtontas digl onn 2018 (2017):

Total activas/passivas frs. 1'700'693.44 (1'352'145.42); entradas frs. 736'772.65 (675'507.97); expensas frs. 566'238.79 (458'156.86); surpli entradas frs. 170'533.86 (217'351.11). Las duas investiziuns grondas ein stadas la nova lingia da Surrein che ha cus-tau frs. 566'750.20 ed ils filters dad arsen ed uran a Tschamut e Selva cun frs. 173'918.19.

Expensas: Ils cuosts d'energia da frs. 15'000.00 ein vegni pri en quei digl onn 2017.

Entradas: Tier las taxas da colligiazion ein frs. 128'000.00 per la residenza da seniors, frs. 20'000.00 survegniu in a-conto dalla Banca Cantunala Grischuna e frs. 20'000.00 per las pendicularas Salins.

Simeon Cavegn fa la proposta dad instradar in cudischet cun en tut las informaziuns sco ils rapports, protocols, quen annual, fotos etc. sur digl onn passau, analog sco la pleiv. El pre-tenda che la corporaziun disponi sur d'avunda metels finansials per realisar quei. Entgins commembers sustegnan quella proposta. Suenter empau discussiun vegn mess si la tschar-na e votau giu: 15 commembers/bras ein per, 21 ein encunter. Aschia che quella proposta vegn refusada.

b) rapport dils revisurs

Tenor art. 25 dils status examineschan ils revisurs da quen mintg'onni igl entir menaschi fi-nanzial, rapporteschan e fan proposiziuns als commembers sin radunonza generala. André Schmid prelegia il rapport dils revisurs.

c) approbaziun dil quen

Il quen vegn approbaus unanimamein ed ei vegn dau scarica als funcziunaris.

6. Preventiv 2019

Il cassier presenta il preventiv 2019 en detagl. Ei dat nuot extraordinari. Previu ein entradas da frs. 575'000, expensas da frs. 560'900, pia quintein nus cun in pign gudogn da frs. 14'100.00. Il preventiv vegn approbaus unanimamein.

7. Projects 2019

a) sanaziun conduct Via Strem

Quei project ei gia vegnius presentaus ed approbaus igl onn 2018 sin radunonza generala. Denton mourt surcargada da lavur ha la vischnaunca spustau quella lavur sin igl onn 2019, nus essan s'accordai cun quei.

Giusep Deflorin damonda da tgi ch'ils sclusadurs audan insuma? President Guido rispunda che tut ils schiabers naven dalla lingia principala vi tier igl object audan als privats.

b) sanaziun reservuar Selva

Il reservuar da Selva ei vegnius els onns e sto vegnir adattaus sin il niev stan. Ei basegna entginas remeduras vid il schaiabers, uviarchels, esch, ventilaziun eav. L'investiziun ei calculada cun fr. 80'000 e vegn finanziada cun agens metels.

8. Informaziuns

a) projects egl avegnir

Ciril Deplazes ei surstaus sur da quei project da turbinar, da quei TWKW (Trinkwasser-Kraftwerk) a Surrein. L'energia alpina hagi astgau far il preproject ed ussa ei la corporaziun silla tscherca d'in secund meini respectiva d'ina cunterproposta. Cun quei implont electric vegness ei produciu pli pauc energia che sche l'aua mass sur la val Strem ed aschia turbinada. Quei fetgi buca senn. La KVR vegnessi carteivel a far recuors. Silla gliesta dil KEV (Kostendeckende Einspeisevergütung) seigi quei project sil plaz 169, l'annunzia ei vegnida fatga avon 3 ni 4 onns. Anno 2021 dat ei buca pli il KEV, aschia che quellas subvenziuns curdassen. Aschia ch'ei fuss da strihar ed emblidar quei intent. El manegia ch'ei existi ina decisiun dalla suprastonza communal che la producziun d'energia ella Val Tujetsch siegi sulet caussa dall'energia alpina. President Guido declara che l'aua dil surscul dil reservuar dalla Val Bugnei culla gia ussa el Rein e tanghescha aschia buca la producziun d'energia dalla KVR. L'Aua Cristalla persequitescha vinavon quei project. Scadincass vegn la corporaziun a tener l'energia alpina sil current. Franc ei, sch'ils cuosts ein pli aults ch'il nez lai la corporaziun curdar quei project. Tumaisch Valier propona da tschentiar giu ils begls publics sur ils meins d'unviern per spargnar aua, cura che las fontaunas portan meins bia aua. Aschi ditg sco nus havein aua en abundonza fa quei pauc senn da tschentiar giu ils begls publics.

In ulteriur project ei da tschercar fontaunas novas ella val Strem per aschia saver garantir egl avegnir da furnir avunda aua. Sin funfament dallas investiziuns els proxims onns lein nus esser proactivs e saver reagiar en cass da scartezia d'aua. La prognosa dall'economia ella Val Tujetsch per ils proxims tschun onns ei positiva, aschia che nus savein prestar eventualas investiziuns cun agens metels.

b) plan da finanzas

Nus havein elaborau in plan da finanzas per ils proxims tschun onns. Pia tochen 2023. Ord quei plan seresulta ei era ina survetsta dils projects e las investiziuns.

c) dumbraders d'aua

Informaziun sur dil stan actual: La suprastonza communal ha l'intenziun d'adattar il model d'incassar las taxas annualas per la canalisaziun e la serenera tenor las prescripziuns surordinarias. Il quantum d'aua che mintga tenercasa drova e lai cuorer ella canalisaziun e serenera duei esser egl avegnir, sper la taxa da basa, in ulteriur indicatur per la calculaziun dalla taxa annuala. Per eruir quei sto l'aua da diever che mintga casada drova vegnir mesirada. Quei sa mo succeder cun dumbraders che vegnan installai ellas casadas. Las installaziuns ein cumbinadas cun entgins cuosts. Quels metels vegnan pri ord la finanziaziun speciala dil

providiment d'aua ch'ei vegnida approbada sin radunonza da vischnaunca dils 14 da december 2018. La suprastanza communal ha aschia saviur crear reservas dad 1,5 milliuns francs per quei intent. Quella summa stat gia a disposiziun. Ina basa legala sin palancau da vischnaunca exista buca. Igl ei ussa necessari da surluvrar la lescha da vischnaunca per las contribuziuns d'avertura e las taxas da diever dils 24 da settember 2003. Medemamein ston era las statutas dalla corporaziun vegnir adattadas corrispudentamein. Tier il punct impurtont ch'ei d'adattar ella lescha settracta ei dalla fuorma per la calculaziun dalla taxa annuala per la canalisaziun e serenera. Quella cumpeggia ella lescha actuala sco gia menziunau buca ina cumpart che vegn calculada sin fundament dil diever d'aua da mintga tenercasa. Ina ulteriura finamira dalla revisiun ei dad era adattar ils artechels che corrispundan buca al dretg surordinau. Las pretensiuns dad in convischin cun in artechel en ina Tuatschina cuort avon la radunonza generala ein buca giustificadas. E per part gnanc discussiunadas ni verdeivlas. L'Aua Cristalla incassescha sin il pli bass nivel tenor la lescha da taxas. In sbassament dallel taxas ei pia gnanc pusseivel. Aschia basegna ei ina revisiun dalla lescha vertenta. Vinavon era tener ils cuosts plitost pli bass cun dumbraders ni silmeins buca pli car. Cass cuntrari sustenin nus dalla suprastanza aua Cristalla era buca ina tala investiziun. L'elecziun da quella cumissiun ei sin tractanda dalla proxima sesida dil cussegl da vischnaunca che ha liug ils 27 da mars 2019.

Vendelin Giossi sedamonda sch'ei fetgi tala prescha d'instradar dumbraders d'aua. El pretenda ch'ei vegni sfarlatau bia aua en vischnaunca ed ei existi memia bia taxas che tementeschan e surcarghen novs e giuvens impressaris. Vinavon damonda el sch'ei detti ina lescha cantunala che perscrivi quei? President Guido menziunescha ch'ei dat ina decisiun federala en caussa. La suprastanza communal sustegn la varianta da dumbraders cun l'argumentaziun ch'il cantun fetgi squetsch. La suprastanza dall'Aua Cristalla savess senz'auter desister da quei. La damonda ei tgi incumbensass e survegillass la montascha quels dumbraders, la vischnaunca ni la corporaziun? Ils 1,5 milliuns francs ein reservas che la suprastanza communal ha fatg. Vinavon ei la vischnaunca gia dapi onns vidlunder da sparter las auas spiarsas. Tumaisch Valier menziunescha che la vischnaunca da Vaz/Obervaz han buca dau suatientscha als surordinai camonds e han recurriu. La dertgira ha dau suatientscha alla vischnaunca numnada ed ella astga quintar giu pil consum d'aua vinavon tenor la valeta nova dad in object. Ils 1,5 miu. francs savess la vischnaunca investir en autras caussas sco per exempel per la sanaziun dil Bogn Sedrun. Mintga proprietari duess en il cass vegnir si sez per ils cuosts e pagar ils dumbraders e buca la vischnaunca. President Guido seregorda che Tumaisch hagi buca fatg il referendum alla radunonza da vischnaunca. Placi Berther, Camischolas, pren il plaid. Ei detti negina basa legala per ils dumbraders. La damonda ei tgei vul la societad, tgei vul la politica? Ei dat ina lescha federala che perscriva ch'ils cuosts dalla serenera e canalisaziun ston vegnir adossai effectiv tenor il principi da caschunader. Per eruir il diember dil consum d'aua dat ei denton negina lescha. President Guido: La lescha che vegn luvrada ora dalla suprastanza communal vegn avon il pievel. Statutas dalla corporaziun e la lescha communal ston concordar ina cun l'otra. Tumaisch fa attent sin igl artechel 22 (reponderaziun) dalla constituziun da vischnaunca.

Calist Giossi ei dil meini ch'ils dumbraders ein ina caussa gesta. Sin fundament dallel differentas zonas paga tgi dapli e tgi pli pauc per il medem. Cassier Dumeni sustegn l'argumentaziun dil Calist. Las classas e las cefras d'utilisaziun ein dadadas, vid quei sistem savein nus far nuot. Cun ils dumbraders savess la corporaziun schizun sbassar las taxas, ei fuss denton era pusseivel da direger la taxa fundamentala cun ina cumpart entras ina taxa fundamentala sco era tenor igl effectiv consum d'aua.

Alfred Monn sustegn igl argument da Placi Berther. Ei dat negina basa legala sin palancau federal. Ed ins dueigi calar cun taxas, perscripziuns e leschas, quei ei unfiseivel. Vinavon damonda el co la controlla dil consum d'aua ei reglaus per l'ovra da gera sco era per ils canuns da neiv dallel pendicularas? President Guido rispunda: Per il consum d'aua dalla gera dat ei in dumbrader. Las pendicularas retilan negin'aua dalla corporaziun Aua Cristalla per ennevar.

Suenter impulsiva discussiun plein emoziuns vegn fatg ina votaziun consultativa. Sis comembers/bras ein per igl instradar dumbraders, 17 ein encunter, il rest ha s'absteniu dalla vusch.

9. Elecziuns: president / actuar / cassier / revisur

Tuts funcziunaris ein vegni reelegi cun in ferm applaus, numnadamein: Guido Monn sco president, Roger Berther sco actuar, Dumeni Cavegn sco cassier ed André Schmid sco revisur. Cunterpropostas ha ei dau neginas.

10. Varia

President Guido fa attent, en cass ch'ei dat in di buca pli funcziunaris per l'Aua Cristalla, va tut il menaschi vi alla vischnaunca da Tujetsch. Pli tard tier ina fusiun da vischnauncas havess quei per consequenza che nus sperdessan la suveranità sur da quei fetg impurtont element!

Allas 22.00 uras terminescha il president la radunanza generala ed envida tuts presents alla tscheina usitada che vegn offerida dalla corporaziun. A Cèsar e siu team dall'ustria dil Bogn Sedrun engrazia el ordavon fetg per la buna tscheina.

7188 Sedrun, 20-03-2019

il president

igl actuar

Guido Monn

Roger Berther